

Kitablarım uzun illər
həyatımı nurlandıran *P.G.Vudhausa* həsr olunur.

Eyni zamanda kitablarımdan zövq aldığımı
nəzakətlə etiraf etdiyi üçün ona
minnətdarlığımı ifadə edirəm.

FƏSİL 1

Xanım Ariadna Oliver evində qonaq olduğu Cudit Batlərlə birlikdə həmin axşam baş tutacaq uşaq qonaqlığının hazırlığına kömək etməyə getdi.

Ev xaotik özfəaliyyət səhnəsini xatırladırdı. Həvəsə gəlmiş qadınlar içəri girib-çıxır, masaların, balaca oturacaqların, güldanların yerini oradan-oraya, buradan-buraya dəyişdirir, içəri gətirilmiş çoxlu narıncı balqabağı dəqiq müəyyən olunmuş yerlərə yerləşdirirdilər.

Bu, Hallouin¹ münasibətilə keçiriləcək və 10-17 yaş aralığında qonaqların dəvət olunduğu bir qonaqlıq idi.

Xanım Oliver tünlükdən aralanıb divarın boş yerinə söykənərək əlində tutduğu iri balqabağa tənqidi nəzərlərlə baxmağa başladı.

– Belə şeyi axırıncı dəfə keçən il, Birləşmiş Ştatlarda görmüşəm, – o, ağarmış saçlarını iri alnından kənara çə-

¹ Hallouin (Hallowie'en – "All Hallow Even"-nin qısaldılmış forması – bütün müqəddəslər günü ərəfəsi) – İngiltərə və ABŞ-da 31 oktyabrda qeyd olunan əyləncəli uşaq bayramı. Bu bayram zamanı hamı bir-birini ağıləlməz şeylərlə qorxudur.

kib dedi, – evdə yüzlərlə balqabaq var idi. Həyatımda o qədər balqabaq görməmişdim. Ümumiyyətlə, – fikirli tərzdə əlavə etdi, – mən heç vaxt balqabaqla yunan qabağı arasındakı fərqi ayırd edə bilməmişəm. Məsələn, bu nədir?

– Bağışla, əzizim, – rəfiqəsinin ayağını tapdalayan xanım Batler üzr istədi.

Xanım Oliver divara bir qədər də möhkəm söykəndi.

– Günah məndədir, – deyə bildirdi. – Ancaq əl-ayağa doluşiram. Amma yenə də, ətrafda bu qədər balqabaq və yunan qabağı görmək maraqlıdır. O vaxt Ştatlarda hər tərəf bunlarla dolu idi – mağazalar, yaşayış evləri... içində şam olanı, lampa olanı... Elə bil onda Hallouin yox, Şükran günü¹ idi. Balqabaqlar həmişə mənə Hallouini xatırladır. Şükran günü daha gec keçirilir, elə deyilmi? Deyəsən noyabrın üçüncü həftəsi. Hallouini isə həmişə oktyabrın 31 qeyd edirlər, düzdür? Birinci Hallouin, sonra? Bütün müqəddəslər günü? Parisdə hamının qəbiristanlara gedib qəbirlərə gül qoyduğu gün. Ancaq elə orada da bu günü kədərli gün adlandırmaq olmaz. Uşaqlar əylənir, böyüklər isə bazarlara gedib çoxlu gül alırlar. Güllər heç bir yerdə Paris bazarlarındakı kimi gözəl görünür.

Başları işə qarışmış qadınlar – analar ara-sıra xanım Oliverlə maraqlanır, ancaq ona qulaq asmırdılar.

Burada yeniyetmələr də var idi. Bu on altı-on yeddi yaşlı oğlanlar əl nərdivanı və ya stulların üzərinə çıxıb balqabaqları, yunan qabaqlarını, parlaq rəngli oyuncaq şarları və başqa bəzəkləri asırdılar; on bir-on beş yaşlı qızlar isə topa-topa dayanıb gülüşürdülər.

¹ Şükran günü – indiki Massaçusets ştatının ərazisində məskunlaşmış ilk kəndlilərin şərəfinə, noyabrın sonuncu cümə axşamı qeyd olunan bayram.

– Qəbiristana gedəndən sonra isə, – xanım Oliver divanın qoltuqluğunda oturub söhbətinə davam edirdi, – bayramı qeyd edirlər. Fikrimcə, haqlıyam, düzdürmü?

Heç kim onun sualına məhəl qoymadı. Qonaqlığın təşkilatçısı, orta yaşlı gözəl xanım, xanım Dreyk elan etdi:

– Əslində belə olsa da, mən tədbirimizi Hallouin qonaqlığı yox, “On bir üstəgəl”¹ adlandırıram. Bu, yaş qrupuna uyğun gəlir. Qonaqların çoxu “qarağac”ları tərk edib başqa məktəblərə keçənlərdir.

– Ancaq, bu o qədər də dəqiq deyil, düzdür, Rovenə? – deyə xanım Vitteyker narazı şəkildə kəpənək eynəyini burunun üzərində düzəltdi.

O, yerli məktəb müəllimi kimi heç vaxt dəqiqliyin əhəmiyyətini unutmurdu.

– Biz axı bir müddət əvvəl “On bir – üstəgəl”i qeyd etmişik.

Xanım Oliver üzündə günahkar bir ifadə ilə divandan qalxdı.

– Deyəsən, məndən kömək yoxdu. Burada oturub boş-boş balqabaqlardan və yunan qabaqlarından danışırım. – “Bir də ayaqlarıma dinclik verirəm” – deyə öz-özünə düşündü, vicdanı sızıldadı, ancaq bu hiss, bu sözləri ona səsli söylədəcək qədər güclü olmadı. – Yaxşı, indi nə edim? – deyə soruşdu və qəfildən əlavə etdi: – Nə qəşəng almалardır?

Elə indicə kimsə otağa bir səbət alma gətirmişdi. Xanım Oliver alma düşkünü idi.

– Qəşəng qırmızıdır, – deyə əlavə etdi.

¹ İngiltərədə on bir-on iki yaşlı uşaqlar üçün onların gələcək peşəsini müəyyən edən imtahan.